

Analýza aktérů

Problémy české společnosti a veřejná politika

Magdalena Mouralová, 4. 11. 2008

(na základě přednášek a materiálů Arnošta Veselého v rámci kurzu Metody analýzy a tvorby politik)

Kdo jsou aktéři?

- ang. *stakeholder* (= zainteresovaní, „držitelé zájmu“)
- aktéři jsou jednotlivci, skupiny či organizace, kteří mohou být ovlivněni nebo mohou ovlivnit připravované politiky, projekty, nebo jejich realizaci
 - mají určitý zájem na problému
 - jsou postiženi daným problémem
 - mají aktivní či pasivní vliv na řešení či rozhodování týkající se daného problému
- vedle aktérů, kteří „jsou vidět“, jsou institucionalizovaní, mají čitelné postoje, existují i aktéři, kteří se nesdružují a nevyjadřují veřejně své postoje
 - např. Romové, rodiny, samoživitelky apod.

Příklady aktérů

Veřejný sektor

- ministři a jejich poradci
- ministerstva a úředníci
- zákonodárci
- soudy
- politické strany
- kraje (zastupitelé, rady, hejtmani, úřady)
- obce (zastupitelé, rady, starostové, úřady)
- armáda
- mezinárodní organizace (EU, WB)

Soukromý a občanský sektor

- média
- církve
- odbory
- školy, univerzity
- sociální hnutí a zájmové skupiny
- NNO
- jednotlivci
- rodiny
- sociální skupiny
- firmy, asociace firem
- manažeři firem
- banky
- nadnárodní organizace

Co nás na aktérech může zajímat?

- identifikace všech aktérů
- jednání (co dělají)
- záměry (co chtějí dělat)
- zájmy a cíle (čeho chtějí dosáhnout a proč)
- vliv a zdroje (aktivační potenciál, moc, přístup do médií, možnost rozhodovat)
- vzájemné vztahy (koalice, střety)

Napadá někoho něco dalšího?

Kdy se užívá analýza aktérů?

- v různých fázích analýzy a tvorby politiky
 - vymezení problému (různé perspektivy)
 - pochopení současného stavu (proč a jak byla určitá politika implementována)
 - hodnocení/porovnávání různých alternativ řešení problému (průchodnost, proveditelnost)
- výzkumný problém zaměřený na pozici aktérů, jejich vzájemné vztahy (nemusí nutně jít o hledání řešení společenského problému)

Analýza aktérů - metoda

- rozlišuje se výzkumná a rychlá analýza aktérů
- výzkumná AA – dlouhodobý hloubkový kvalitativní výzkum
 - využívá rozhovorů s aktéry, analýzy dokumentů, médií
- rychlá AA – vytyčení klíčových aktérů, jejich pozic, zájmů a moci
 - často jen výzkumníková imaginace, vytvoření modelu
 - může se provést např. během jediného brainstormingu
- lze kombinovat – např. hlouběji se věnovat jen vybraným aktérům na základě rychlé AA apod.

Rychlá analýza aktérů

- vztahuje se k určitému problému či častěji k programu či politice
 1. identifikace klíčových aktérů
 2. u každé skupiny aktérů posuzován
 - zájem (jak moc se jich (do)týká)
 - postoj k programu/politice (preferované řešení, směřování, cíl)
 - možnost ovlivnit dění (nakolik dokáže ovlivnit řešení)
- zobrazováno do matice (tabulka)
- posouzení založeno jen na odhadu výzkumníka, často se doplňuje spolehlivostí odhadu (jak moc si jste jistí tím, že aktérům rozumíte)

Rychlá analýza aktérů – matice

	Zájem		Moc		Postoj	
	Odhad	Spol. odhadu	Odhad	Spol. odhadu	Odhad	Spol. odhadu
Aktér 1						
Aktér 2						
Aktér 3						
Aktér 4						

Cvičení ve skupinách

- Pokuste se provést rychlou analýzu aktérů k vašemu problému
 - Můžete si pro účely AA zvolit jen dílčí aspekt problému nebo konkrétní relevantní nástroj
- Identifikujte alespoň 5 významných aktérů a posud'te jejich zájem, postoj a moc

Kde se dozvíte více

- Veselý, A., Nekola, M. (Ed.) *Analýza a tvorba veřejných politik. Přístupy, metody a praxe*. Praha: SLON. 2007.
- Dick, B. (1997) *Stakeholder analysis*
(<http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arp/stake.html>)
- Durda, Lukáš. 2003. *Analýza procesu tvorby a realizace lékové politiky v České republice*. Praha:IZPE.
(<http://www.izpe.cz/files/vysledky/82.pdf>)
- Montgomery, Richard. *Short Guidance Note on How to do Stakeholder Analysis of Aid Projects and Programmes*, 1996.
(<http://www.swan.ac.uk/cds/devres/pubs/rsdp3.htm>)
- *Projects And Programmes* Overseas Development Administration.
(<http://www.euforic.org/gb/stake1.htm>)
- Varvasovszky, Z.; Brugha, R. How to do (or not to do)... A stakeholder analysis. *Health Policy and Planning*. 15(3): 338–345, 2000.
(<http://heapol.oxfordjournals.org/cgi/content/abstract/15/3/338>)